

2012 års ekonomiska vårproposition

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett skatteutskottet och arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över 2012 års ekonomiska vårproposition med följdmotioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Varken propositionen eller motionerna innehåller något yrkande som helt faller inom arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Såväl propositionen som de fyra följdmotionerna innehåller emellertid yrkanden som delvis faller inom beredningsområdet och tas därför upp till behandling i yttrandet.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Fyra motioner har väckts med anledning av 2012 års ekonomiska vårproposition (prop. 2011/12:100): partimotion 2011/12:Fi18 av Mikael Damberg m.fl. (S), partimotion 2011/12:Fi16 av Åsa Romson m.fl. (MP), partimotion 2011/12:Fi15 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) och partimotion 2011/12:Fi17 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V). I det följande ligger betoningen på att redovisa och kommentera de förslag i propositionen och motionerna som berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Propositionen och motionerna anges i det följande utan årtal.

Propositionen

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Regeringen framför i 2012 års ekonomiska vårproposition att det viktigaste målet för dess ekonomiska politik är full sysselsättning. Utformningen av politiken har sedan 2006 tagit sin utgångspunkt i att få fler i arbete och färre som står utanför arbetsmarknaden. Sammansättningen av åtgärder har skiftat över åren, bl.a. beroende på kraftiga svängningar i konjunkturen i spåren av finans- och skuldskrisen. Men inriktningen har varit tydlig – regeringen har satt jobben främst.

Sysselsättningen har ökat med 96 000 personer 2011 och med 213 000 personer sedan 2006. Sysselsättningsgraden är i EU:s absoluta toppskikt. Samtidigt har utanförskapet minskat med motsvarande omkring 225 000 personer sedan 2006. Antalet arbetslösa har minskat med 38 000 personer 2011, och Sverige har sedan 2006 klättrat från 13:e till 8:e plats när det gäller lägst arbetslöshet i EU. Arbetsmarknaden har som helhet återhämtat sig snabbt 2010 och 2011, vad gäller såväl sysselsättningen som antalet arbetade timmar. Sveriges öppna och exportinriktade ekonomi påverkas kraftigt av de ekonomiska problemen i omvärlden. Avmattningen i BNP-tillväxten 2012 innebär en svag utveckling även på arbetsmarknaden. Arbetslösheten väntas stiga från 7,5 procent 2011 till 7,8 procent 2012. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart förbättras läget på arbetsmarknaden; sysselsättningen förväntas därför öka snabbt under framför allt 2014 och 2015. Arbetslösheten väntas minska till 5,2 procent 2016, vilket är i linje med regeringens bedömning av jämviktsarbetslösheten 2016.

Det begränsade reformutrymmet bör användas dels till åtgärder som motverkar att arbetslösheten biter sig fast, dels till vissa åtgärder som stärker ekonomins funktionssätt, förbättrar den ekonomiska standarden för utsatta grupper och förstärker välfärden. Regeringens politik med jobbskatteavdrag i flera steg har stärkt drivkrafterna att arbeta för framför allt låg- och medelinkomsttagare. Både skattesystemets och socialförsäkringarnas utform-

ning påverkar drivkrafterna för arbete, varför regeringens politik även fortsättningsvis är inriktad på att stärka arbetslinjen. Reformerna av trygghetssystemen ska följas upp och behovet av justeringar prövas för att ingen ska falla mellan stolarna och för att underlätta vägen tillbaka till arbete.

Minskad arbetslöshet bland unga och personer med utländsk bakgrund prioriteras högt. Dessa personer stod 2011 för ca 5 procentenheter, dvs. två tredjedelar, av den samlade arbetslösheten på ca 7,5 procent. Det är viktigt att de som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden får det stöd och den hjälp de behöver. Det är därför angeläget att övergången från skola till arbetsliv sker så effektivt som möjligt och att ungas inträde på arbetsmarknaden underlättas.

Regeringen avser att förbättra möjligheterna till arbete och företagande bland unga. Möjligheterna att få arbete förbättras genom insatser som stärker efterfrågan och sänker trösklarna in på arbetsmarknaden för grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, t.ex. sänkt arbetsgivaravgift, nystartsjobb eller former av subventionerad anställning. Genom utbildningsinsatser (exempelvis i svenska), i yrkesförberedande utbildning och i ren grundutbildning, kan individens kompetens stärkas och därmed förutsättningarna att få arbete.

Regeringens ambition är att i dialog med arbetsmarknadens parter förbättra flexibiliteten på arbetsmarknaden och underlätta inträdet exempelvis genom utökade möjligheter till praktik och lärlingsanställningar.

När arbetsmarknaden fungerar bra kan arbetssökande och företag som vill anställa snabbt och lätt hitta varandra. Arbetet med att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt pågår alljämt, exempelvis genom att söka vägar för att ytterligare förbättra matchningen mellan arbetslösa och lediga jobb samt med insatser för att förbättra effektiviteten i arbetsförmedlingen.

En uppföljning av sysselsättningspolitiken

Sysselsättningspolitikens viktigaste uppgift sedan regeringen tillträdde 2006 har varit att öka den varaktiga sysselsättningen, främst genom ett minskat utanförskap. Trots den ogynnsamma utvecklingen i omvärlden har svensk arbetsmarknad utvecklats starkt de senaste åren. Antalet personer i arbete som andel av befolkningen har ökat med 0,8 procentenheter mellan 2006 och 2011.

Regeringen bedömer att de åtgärder som vidtagits för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt ökar den varaktiga sysselsättningsgraden (15–74 år) med 3 procentenheter och minskar jämviktsarbetslösheten med 1,4 procentenheter till 2020. Regeringen bedömer att den hittills förda sysselsättningspolitiken är ändamålsenlig. Sysselsättningspolitiken fortsätter att vara mycket högt prioriterad och politikens inriktning ligger fast.

Den övergripande inriktningen på sysselsättningspolitiken bör även i fortsättningen vara att öka utbudet av och efterfrågan på arbetskraft samt förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Detta ska bl.a. ske genom åtgär-

der som motverkar att människor står utan arbete under lång tid, minskar ungdomsarbetslösheten, förbättrar utrikes föddas ställning på arbetsmarknaden och stärker övriga grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

Den makroekonomiska utvecklingen och utgiftsutvecklingen

I spåren av de statsfinansiella problemen i flera europeiska länder bromsade svensk ekonomi in kraftigt under slutet av 2011. Tillväxten bedöms bli låg 2012, med stigande arbetslöshet som följd. Osäkerheten kring stats-skuldkrisen i Europa har minskat och de finansiella marknaderna har börjat stabiliseras. Under första halvåret 2012 börjar förtroendet successivt återvända bland hushåll och företag. I stora delar av omvärlden är dock tillväxten svag de närmaste åren bl.a. till följd av en åtstramande finanspolitik. Det bidrar till att lågkonjunkturen blir utdragen i Sverige. Den svaga efterfrågan leder till att sysselsättningen väntas bli oförändrad 2012 och öka svagt 2013. Därefter sker en förbättring på arbetsmarknaden och arbetslösheten minskar till närmare 5 procent 2016. Det råder stor osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Jämfört med bedömningen i budgetpropositionen för 2012 har riskbilden förskjutits i positiv riktning. Sammantaget bedöms dock fortfarande riskerna för en svagare utveckling dominera.

Utgifterna inom utgiftsområdet bedöms bli 1,9 miljarder kronor lägre än ursprungligen anvisade medel i statens budget. Förklaringen till den lägre prognosen är framför allt att utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen reviderats ned till följd av färre ersättningstagare och att aktivitetsstödet reviderats ned på grund av lägre styckkostnader. Även lägre volymer och styckkostnader för det särskilda anställningsstödet bidrar till lägre utgifter. De sänkta utgifterna motverkas delvis av 1,1 miljard kronor högre utgifter på anslaget *Bidrag till lönegarantiersättning* till följd av ökade utgifter i samband med att Saab Automobile AB försattes i konkurs i december 2011.

Bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

Hållbarhetsberäkningarna för Sveriges offentliga finanser visar att den långsiktiga finansiella hållbarheten är god och i allt väsentligt oförändrad sedan föregående års beräkningar. Hållbarheten skapar en marginal för finanspolitiken att möta både den rådande lågkonjunkturen och de ökade utgifter som följer av de demografiska förändringarna på lång sikt. Åren 2020–2040 karakteriseras av ett betydande demografiskt utgiftstryck. Ett försämrat finansiellt utgångsläge när det demografiska utgiftstrycket börjar öka kan medföra att finanspolitiken drabbas av påtagliga hållbarhetsproblem.

De offentliga finanserna står inför ett antal utmaningar som tillsammans utgör påtagliga risker för finansernas långsiktiga hållbarhet. Utgifterna ökar bl.a. på grund av en åldrande befolkning och ökade behov. Vidare minskar andelen förvärvsaktiva som ska finansiera utgifterna. Västståndet växer emellertid och resurserna ökar med tiden. Den stora politiska utmaningen är därför inte att det finns en brist på resurser i framtiden. Frågan

är i stället hur dessa resurser kan användas så att finansieringen av välfärden sker på ett finansiellt hållbart sätt, samtidigt som den är samhällsekonomiskt effektiv och fördelningspolitiskt acceptabel.

För att möta utmaningarna på lång sikt är det viktigt att fortsätta förstärka drivkrafterna till arbete. En högre sysselsättning som förbättrar hållbarheten kan uppnås bl.a. genom att öka integrationen, tidigarelägga inträdet på arbetsmarknaden och senarelägga utträdet.

Motionerna

Fyra partimotioner – Fi18 (S), Fi16 (MP), Fi15 (SD) och Fi17 (V) – har väckts med anledning av propositionen.

Socialdemokraterna framför i partimotion *Fi18* av *Mikael Damberg m.fl.* att Sverige förtjänar en regering som vågar tänka offensivt och föra en modern, framtidsinriktad och jobbskapande politik. Regeringens politik har prövats i sex år, i både hög- och lågkonjunktur, och det är enligt partiet uppenbart att den inte leder till fler jobb.

Partiet framhåller att arbetslösheten är på en högre nivå än i augusti 2006 (7,0 procent) då situationen på arbetsmarknaden av den dåvarande borgerliga oppositionen beskrevs i termer av massarbetslöshet. Även den säsongsrensade sysselsättningsgraden är enligt den senaste arbetskraftsundersökningen något lägre än i augusti 2006. En tydlig och oroande tendens på arbetsmarknaden är att antalet personer med riktigt långa arbetslöshetstider ökar snabbt. Antalet personer som enligt Arbetsförmedlingens statistik varit arbetslösa i mer än två år har under den borgerliga regeringstiden ökat med 180 procent – från 25 000 till 70 000 personer. Ytterligare ett uttryck för att det varaktiga utanförskapet brett ut sig under senare år är den kraftiga ökningen av antalet personer som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd (socialbidrag). Under 2010 hade 117 000 personer fått ekonomiskt bistånd under minst tio månader, en ökning med 33 000 personer eller 39 procent jämfört med 2006. Skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män tycks också ha bitit sig fast på nivåer kring 4 procentenheter. Så stora skillnader i sysselsättningsgrad mellan könen innebär att Sverige inte drar nytta av kvinnors engagemang och kompetens fullt ut.

Som ett led i att ta ansvar för de offentliga finanserna vill Socialdemokraterna utveckla det finanspolitiska ramverket med ett mål för sysselsättningen. Syftet med ett sådant mål är att underlätta prioriteringar i politikutvecklingen. Sysselsättningsgraden, eventuellt i kombination med antalet arbetade timmar eller arbetslösheten eller båda, skulle kunna utgöra en lämplig indikator för ett sysselsättningsmål. Hur målet ska definieras är dock en komplicerad fråga som behöver analyseras djupare före slutligt ställningstagande.

Ökningen av antalet långtidsarbetslösa och personer i varaktigt utanförskap tyder på att det skett en försämring i matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Detta mönster av försämrade matchning på arbetsmarknaden känns igen från tidigare perioder med kraftigt förhöjd arbetslöshet. Utvecklingen av sysselsättningen i olika branscher antyder just att den försämrade matchningen hänger ihop med ett ökat omvandlingstryck i ekonomin som inte mötts med en tillräckligt kraftfull utbildnings- och arbetsmarknadspolitik. Att arbetsmarknadens funktionssätt har försämrats under senare år beror på att finanskrisen påskyndat strukturomvandlingen, men också på brister i den förda ekonomiska politiken. Mycket tyder på att både volymen och kvaliteten i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under senare år varit otillräckliga. Sedan regeringsskiftet 2006 har centrala delar av den aktiva arbetsmarknadspolitiken i stora delar avvecklats. Inom den yrkesinriktade arbetsmarknadspolitiken har omkring hälften av platserna försvunnit. Den kommunala vuxenutbildningen har minskat antalet platser med ungefär 15 procent mellan 2006 och 2010. Möjligheterna att läsa i gymnasiet har därmed beskurits kraftigt. De arbetslösa är nu i stor utsträckning i stället hänvisade till regeringens s.k. garantier: jobb- och utvecklingsgarantin respektive jobbgarantin för unga, som visat sig ha mycket låg effekt.

Sverige sticker ut internationellt när det gäller nivån på ungdomsarbetslösheten. År 2010 hade Sverige den åttonde högsta ungdomsarbetslösheten bland de 34 OECD-länderna. De länder som har högre arbetslöshet bland unga kännetecknas i de flesta fall av djup ekonomisk kris. Här finner vi länder som Grekland, Irland, Spanien, Ungern och Italien. I förhållande till det allmänna läget på arbetsmarknaden var Sverige 2010 sämst i hela OECD-området på att få unga i arbete. Socialdemokraterna presenterar i motionen ett program för att bryta ungdomsarbetslösheten. Där föreslås bl.a. att utbildningskontrakt införs för alla unga arbetslösa under 25 år som inte fullgjort sina gymnasiestudier. Individuen garanteras insatser med syfte att ge gymnasiekompetens, såväl utbildning som vägledning, motiveringsarbete och annat stöd. Samtidigt villkoras ersättningar från det offentliga – arbetslöshetsunderstöd, ekonomiskt bistånd och aktivitetsstöd – samt olika typer av arbetsmarknadspolitiska insatser, som nystartsjobb och arbetsmarknadsutbildningar, av att den unge arbetslöse fullföljer en individuellt utformad utbildningsplan. För unga under 25 år som fullgjort sin gymnasieutbildning vill partiet skapa särskilda traineeplatser. En kraftfull ekonomisk stimulans riktas till de företag och organisationer som anställer en trainee. Alla arbetsgivare ska kunna ansöka om att anställa en trainee under förutsättning att det finns en godkänd handlingsplan med ett tydligt utbildningsinnehåll. För att öka kontaktytan mellan högskola och näringsliv och underlätta snabbare arbetsmarknadsinträde vill man även skapa särskilda traineeanställningar för unga akademiker. I programmet ingår också sommarjobb enligt den s.k. Nynäshamnsmodellen i hela landet.

För att förbättra omställningen på arbetsmarknaden ställer Socialdemokraterna upp som mål att hälften av 30–34-åringarna ska ha genomgått en minst tvåårig högre utbildning (högskola och yrkeshögskola) 2020. Partiet vill också höja kvaliteten i utbildningen och snabba på arbetsmarknadsinträde efter examen genom särskilda traineeanställningar för akademiker. Personer utan gymnasieutbildning löper väsentligt högre risk att hamna i arbetslöshet. Socialdemokraterna ser ett betydande behov av att bygga ut vuxenutbildningen och den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen under kommande år. För att ge personer som varit långvarigt arbetslösa ny och efterfrågad arbetslivserfarenhet och samtidigt stimulera till livslångt lärande vill partiet införa ett system med utbildningsvikariat. Den arbetsgivare som vikariatsanställer en långtidsarbetslös för att ge en fast anställd möjlighet att fortbilda sig inom sitt yrkesområde ska ges ett betydande ekonomiskt stöd från staten. Den fast anställde behåller sina ordinarie löneförmåner under utbildningstiden, men arbetsgivaren kan få ersättning för utbildningskostnaderna. Ett stort problem generellt för personer med försörjningsstöd som försöker etablera sig på arbetsmarknaden är att försörjningsstödet minskas fullt ut med intjänad inkomst. I syfte att stödja arbetsinträde föreslås en tidsbegränsad skattekreditering för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta.

Miljöpartiet menar i partimotion *Fi16* av *Åsa Romson m.fl.* att det är genom att driva en politik som tar ansvar för framtiden som moderna industrier utvecklas och nya jobb växer fram. Alla måste få förutsättningar att skaffa sig den erfarenhet och utbildning som efterfrågas i arbetslivet och erbjudas rätt stöd för att kunna tacka ja till ett arbete.

Arbetslösheten ökar från 7,5 procent 2011 till 7,8 procent 2012. Arbetslösheten bland unga mellan 15 och 24 år uppgår till 25,5 procent. Sedan regeringen tillträdde har antalet unga som varken arbetar eller studerar ökat dramatiskt, från 85 000 år 2007 till 127 000 år 2009, vilket motsvarar en ökning med 50 procent. Dessutom har antalet unga med aktivitetsersättning ökat kraftigt, främst på grund av arbetslöshet och svag utbildning.

Som en följd av regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen tvingas allt fler söka försörjningsstöd från kommunen. Drygt 40 procent av dem som får försörjningsstöd är arbetslösa utan arbetslöshetsförsäkring, och 20 procent är sjuka som saknar ersättning från sjukförsäkringen. Allt fler unga tvingas också söka ekonomiskt bistånd. Antalet personer som söker ekonomiskt bistånd har ökat från 80 000 år 2006 och bedöms uppgå till 100 000 personer under år 2012.

Som ett led i att få fler unga i jobb föreslår Miljöpartiet att den halverade momsén för restaurang- och cateringtjänster från 25 till 12 procent breddas till att även omfatta reparation av cyklar, kläder och skor. Miljöpartiet vill också slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Det är enligt partiet betydligt mer träffsäkert än regeringens kritiserade, ineffektiva och kostsamma halvering av arbetsgivaravgiften för alla unga, vilken subventionerar arbetstillfällena som skulle ha

kommit till ändå. Ett annat förslag är att arbetsgivarens kostnad ska sänkas med 25 procent för arbetslösa under 26 år som får en traineeplats. För en ung långtidsarbetslös blir nedsättningen 50 procent.

Miljöpartiet vill öka kontaktytorna mellan skola och arbetsliv, förbättra studie- och yrkesvägledningen och garantera att alla unga mellan 16 och 17 år erbjuds sommarjobb. Partiet vill också underlätta övergången från högskola till arbetsliv genom praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik. Arbetsförmedlingen ska få ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner för att arbeta individuellt med unga redan från dag ett i arbetslöshet. Det behövs också nya aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen, t.ex. för unga eller personer med funktionsnedsättning. Partiet vill också förbättra möjligheten för unga att starta egna företag t.ex. genom kooperativ och egenanställningar.

Miljöpartiets vision är att människor om de så önskar ska kunna arbeta mindre, t.ex. genom kortare arbetsvecka eller genom att under vissa delar av livet kunna jobba mindre och i andra skeden jobba mer. Hela samhället tjänar på att människor orkar arbeta hela livet och inte slås ut på grund av stress eller för hårda arbetsvillkor.

Miljöpartiet motsätter sig skuldbeläggning av människor med utländsk bakgrund och anser i stället att alla människor bör ses som resurser oavsett etnicitet. För att ta till vara alla människors kunnande vill partiet förstärka arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet. Man vill också underlätta för människor med utländsk härkomst att starta företag. En aktiv bostadspolitik för ökad integration är också avgörande för arbetsmarknaden. Miljöpartiet vill ha ett aktivt arbete mot den diskriminering och rasism som finns på arbetsmarknaden och i samhället. Kraven på aktiva åtgärder i diskrimineringslagen måste skärpas och jobbsökningsprocesserna måste bli mer öppna. Mycket av antidiskrimineringsarbetet är lokalt. Miljöpartiet vill därför ge antidiskrimineringsbyråerna större möjligheter att arbeta tillsammans med lokala myndigheter och företag.

Arbetet mot osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män är ytterst ett ansvar för arbetsmarknadens parter, men politiken måste definiera målsättningar och skapa förutsättningar. Partiet vill att staten går före och avsätter medel för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i statlig verksamhet. Medlingsinstitutet bör också få ett tydligt uppdrag att i samarbete med arbetsmarknadens parter föreslå åtgärder. Nya karriärvägar inom kvinnodominerade yrken behöver också stimuleras, och Diskrimineringsombudsmannens ansvar för att granska arbetsgivarnas lönekartläggningar måste stärkas.

Miljöpartiet vill se ett mer aktivt tillsynsarbete och förebyggande insatser mot ohälsa och arbetsskador. Arbetsmiljöverkets uppdrag i fråga om särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem är viktigt. Miljöpartiet vill att kvinnors och mäns arbetsskador ska bedömas på lika villkor och att regeringen

ser till att gällande lagstiftning tillämpas. Partiet vill också att arbetsmiljölagen ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser.

För att undanröja hinder för sysselsättning föreslår Miljöpartiet att personer med försörjningsstöd under en övergångsperiod får behålla en del av stödet även när de får arbete. Miljöpartiet vill införa ett helt nytt trygghets-system som är enkelt, överskådligt, inkluderande och jämlikt. Partiet vill se en försäkring som gäller vid både arbetslöshet och sjukdom. Miljöpartiet driver frågan om samlad arbetslivstrygghet, där både allmän sjukförsäkring och allmän arbetslöshetsförsäkring ingår liksom en lägsta ersättning. Som steg mot arbetslivstrygghet vill man införa ett golv och ta bort den bortre gränsen helt i sjukförsäkringen, höja taket samt höja ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och ta bort de differentierade avgifterna i a-kassan. Ersättningsgrundande inkomst ska också räknas på samma sätt oavsett om man är sjuk eller arbetslös, så att det blir en inkomstförsäkring.

Sverigedemokraterna menar i partimotion *Fi15* av *Jimmie Åkesson m.fl.* att den stora utmaningen för svensk ekonomi är att få bukt med arbetslösheten. I synnerhet måste ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten tacklas. Sverige ligger sämst till i Norden vad gäller ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslösheten har stigit kraftigt sedan 2008. Regeringen har inte förmått att betrakta arbetsmarknadspolitiken ur något annat än ett renodlat plånboksfrågeperspektiv och har därmed missat flera centrala parametrar i en aktiv och väl fungerande arbetsmarknadspolitik. Arbetslösheten bedöms ligga kvar över jämviktsarbetslösheten (Non Accelerating Inflation Rate of Unemployment, NAIRU) ända fram till 2016, vilket om så sker skulle innebära att arbetslösheten har legat över NAIRU under i princip hela alliansregeringens styre, fram till nästa val 2014. Den s.k. arbetslinjen är alltså både otillräcklig och ofullständig.

I stället för generella lättnader av arbetsgivaravgiften som riktas till alla företag, stora som små, förespråkar *Sverigedemokraterna* en sänkning av arbetsgivaravgiften riktad mot småföretagen. På samma sätt som den generella arbetsgivaravgiftssänkningen har visat sig ineffektiv har även den generella sänkningen för ungdomar fått utstå hård kritik för ineffektivitet. *Sverigedemokraterna* förordar ett avskaffande av rabatten.

Sverigedemokraterna menar att även unga arbetslösa ska ha rätt att söka starta-eget-bidrag. Bland våra ungdomar finns många driftiga, innovativa och idérika individer som saknar kapital men besitter viljan. Ett utökat starta-eget-bidrag skulle bryta en del av ungdomars sociala utanförskap och påverka sysselsättningen positivt. *Sverigedemokraterna* föreslår en 20-årsgräns och en förlängning av den tid under vilken stödet utbetalas till nio månader.

Sverigedemokraterna anser att alla varken kan, bör eller vill bli akademiker och att yrkesutbildade efterfrågas i en allt större utsträckning. Partiets viktigaste satsning för att bryta ungdomsarbetslösheten är därför förslaget

att införa lärlingsjobb. Den nya anställningsformen skulle möjliggöra för en arbetsgivare att anställa en ung lärling till 75 procent av ingångslönen och med en provanställningsperiod om tolv månader i stället för dagens sex.

För att säkerställa trygghet för arbetstagare är det viktigt att lagen om anställningsskydd (LAS) finns kvar, men Sverigedemokraterna anser att undantagen i turordningsreglerna behöver utökas. För att ge arbetsgivarna större möjligheter att behålla nyckelpersoner med rätt kompetens bör därför antalet tillåtna undantag utökas från två till fem.

Den fria arbetskraftsinvandringen som infördes 2008 har inneburit stora påfrestningar på arbetsmarknaden. Den har lett till stora undanträngningseffekter på svensk arbetskraft och innebär samtidigt att det är fritt fram för lönedumpning eller lönesammanpressning. Sverigedemokraterna förespråkar ett gästarbetarsystem där tillfälliga luckor på den svenska arbetsmarknaden kan täppas till genom tillfälliga arbetstillstånd. På sikt måste dock ambitionen vara att eventuella efterfrågeöverskott kompenseras genom utbildningssatsningar så att den arbetskraft som finns i vårt land utbildas till att kunna ta de arbetstillfällena som erbjuds inom landet.

I dag finns på den svenska arbetsmarknaden en lagstadgad diskriminering genom de s.k. instegsjobben, vilka infördes under förra mandatperioden. Sverigedemokraterna betraktar detta som skattefinansierad svenskfientlighet på arbetsmarknaden och menar att det strider mot principen om en rättvis arbetsmarknad, där alla medborgare har samma rättigheter och skyldigheter oavsett bakgrund. Rent arbetsmarknadspolitiskt har åtgärden dessutom misslyckats helt med sitt syfte, då ytterst få av instegsjobbarna lyckas ta klivet in på den ordinarie arbetsmarknaden efter avslutad skattefinansierad anställning.

Sverigedemokraterna vill se ett statligt alternativ till fas 3 som ska garantera meningsfull och framför allt samhällsnyttig sysselsättning för programdeltagare. Det finns många statliga, regionala och kommunala verksamheter där behovet av arbetskraft är skriande högt och där ett statligt alternativ till fas 3 skulle kunna bidra till att lösa även dessa problem. En stor fördel är att detta skulle resultera i att såväl samhället som den enskilde programdeltagaren gynnades. Framför allt skulle det dock leda till att praktikanten genom erfarenheten gavs stora möjligheter att ta ett jobb på den ordinarie arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara garanterad samtliga medborgare som uppfyller kraven för ersättning och att den ska vara solidariskt finansierad. För Sverigedemokraterna förefaller en försämrad a-kassa vara en mycket ineffektiv metod för att få arbetslösa i arbete, eftersom de flesta inte vill något hellre än att åter få ett arbete och kunna göra rätt för sig. Partiet förespråkar därför en höjning av a-kassans tak. Sverigedemokraterna anser också att arbetslösa under de första 100 dagarna av arbetslöshet ska ha rätt att begränsa sitt sökande till ett närlig-

gande geografiskt område och inom sitt kompetensområde. Sverigedemokraterna ser dessutom behovet av att förbättra förhållandena för de deltidsarbetslösa, som i dag endast är berättigade till 75 dagars a-kassa.

Att låta Försäkringskassan ta över arbetslöshetsförsäkringen skulle vara ytterligare ett steg för att koncentrera socialförsäkringssystemet till att vara en nationell angelägenhet snarare än en regional eller yrkesspecifik sådan. Redan i dag är arbetslöshetsförsäkringen till stor del utformad i enlighet med socialförsäkringssystemen. Att även i fortsättningen hålla a-kassan skild från Försäkringskassan skapar onödig byråkrati och risk för att människor faller mellan stolarna. Sverigedemokraterna vill på sikt se en sammanslagning av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. I dag är det tyvärr alltför många individer som anses vara för friska för att sjukskrivas men för sjuka för att vara arbetsökande. Resultatet av detta blir att ingen av myndigheterna har ansvar för den medborgare som hamnar i en sådan situation.

För *Vänsterpartiet* är enligt vad som framförs i partimotion *Fi17* av *Jonas Sjöstedt m.fl.* full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken. Partiet presenterar i motionen en sysselsättningspolitik som bygger på investeringar i stället för skatteavdrag, och utbildning i stället för låglönepolitik.

Arbetslösheten har ökat och sysselsättningsgraden minskat sedan regeringen tillträdde hösten 2006. Sysselsättningsgraden har minskat med 1,1 procentenheter, vilket innebär en lägre sysselsättning på motsvarande 78 000 personer. Den säsongsrensade arbetslösheten uppgick i februari till 7,5 procent. För helåret 2012 räknar regeringen med en arbetslöshet på hela 7,8 procent, vilket innebär att i genomsnitt ca 390 000 personer kommer att gå arbetslösa innevarande år. I vårpropositionens prognos beräknas arbetslösheten under 2014 uppgå till 6,9 procent, en nivå som finansminister Borg under valrörelsen 2006 karakteriserade som massarbetslöshet.

De allvarligaste problemen på arbetsmarknaden är långtidsarbetslösheten. I detta ligger regeringens största misslyckande avseende den ekonomiska politiken i allmänhet och arbetsmarknadspolitik i synnerhet. Trots att arbetslösheten "bara" ökat med 0,9 procentenheter sedan regeringen tillträdde har antalet personer med långvariga arbetslöshetsperioder i det närmaste exploderat.

Vänsterpartiet menar att de finanspolitiska ramverken behöver kompletteras med ett ramverk för full sysselsättning. Man föreslår därför att det skrivs in i budgetlagen att regeringen till riksdagen två gånger per år ska presentera en åtgärdsplan för full sysselsättning. Åtgärdsplanerna bör också innehålla olika medelfristiga mål, bl.a. för arbetslöshet, sysselsättningsgrad och undersysselsättning.

Vänsterpartiets politik syftar till att understödja målet om arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglat av medbestämmande, goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och goda utvecklingsmöjligheter för löntagarna. För att uppnå det krävs starka fackliga organisationer som tar till vara löntagarnas

rättigheter i kollektivavtalen och en arbetsrätt som garanterar grundläggande skyddsregler och schysta spelregler på arbetsmarknaden. För att fler ska välja att organisera sig i facket vill partiet införa avdragsrätt för medlemskap i facklig organisation.

Arbetsrätten behöver stärkas på flera områden, bl.a. genom stärkt rätt till fasta jobb på heltid, bättre skydd för utstationerade arbetstagare och skärpta krav på dem som vill anställa arbetskraftsinvandrare. Det ska inte heller vara möjligt att säga upp anställda för att ersätta dem med inhyrda från bemanningsföretag.

Ett systematiskt förebyggande arbete är avgörande för att minska ohälsan i arbetslivet. För dem som redan drabbats behöver rehabiliteringen och anpassningen av arbetet och arbetsplatserna bli bättre. Vänsterpartiet vill införa sanktioner mot arbetsgivare som inte tar sitt ansvar i dessa frågor och stärka och utveckla Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete, utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudens verksamhet.

En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Vänsterpartiet vill därför avveckla de s.k. kompletterande aktörerna och avsluta kontrakten med de privata jobbcoacherna. Partiet vill i stället föra över medlen till Arbetsförmedlingens egen verksamhet som går att kontrollera och utvärdera. Vänsterpartiet vill slopa de rigida garantiprogrammen och i stället satsa på aktiva insatser med högre kvalitet med utbildningsinnehåll som stärker möjligheterna till anställning.

För att minimera undanträngning och garantera att de anställda omfattas av försäkringar och rimliga villkor vill partiet ändra reglerna för nystartsjobben så att de i fortsättningen anvisas av Arbetsförmedlingen och så att anvisning bara får ske till företag som omfattas av kollektivavtal. Partiet vill också att den som får tjänstledigt för att starta eget ska kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie.

Många arbetslösa saknar i dag grundläggande utbildning. Samtidigt krävs ofta minst gymnasieutbildning för att få ett arbete. Gymnasieutbildning är även nödvändigt för att kunna studera vid yrkeshögskola eller universitet. För att öka människors frihet och valmöjligheter på arbetsmarknaden vill partiet införa en rätt att läsa in gymnasieskolan. Vänsterpartiet avser därför att inrätta fler platser i arbetsmarknadsutbildningar, vid yrkeshögskolan och inom yrkesvux. Partiet vill se en trepartsöverenskommelse mellan staten och arbetsmarknadens parter om en kompetensutvecklingsförsäkring.

Eftersom det i konjunkturedgång är svårare för unga att ta sig in på arbetsmarknaden är det nu lämpligt att satsa på utbildning. Vänsterpartiet lägger därför i denna motion fram förslag om ett tidsbegränsat utbildningspaket för unga för att förhindra att många ungdomar fastnar i långtidsarbetslöshet eller helt slås ut från arbetsmarknaden. I syfte att ge ungdomar

en meningsfull sysselsättning under sommarlovet och en första kontakt med arbetslivet vill partiet också ge stimulansbidrag så att fler kommuner, landsting och ideella föreningar kan anordna sommarjobb för skolelever.

En frivillig arbetslöshetsförsäkring som ger inkomstrygghet vid omställning är en viktig del i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Arbetslöshetsförsäkringen behöver reformeras i grunden. Det är dock nödvändigt att snarast genomföra ett antal förändringar i syfte att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomst- och omställningsförsäkring. Vänsterpartiet vill höja taket och golvet fr.o.m. den 1 januari 2013. För att undvika en fortsatt urholkning av försäkringen indexeras beloppen efter löneutvecklingen. Ersättningsnivån bör enligt partiet höjas till 80 procent för hela ersättningsperioden och för tid med aktivitetsstöd, och antalet karensdagar minskas med två per år för att på sikt tas bort helt. Vänsterpartiet vill också ta bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Vänsterpartiet föreslår att den s.k. arbetslöshetsavgiften avskaffas. Man vill också stärka den allmänna grundförsäkringen. Dessutom föreslås att de som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

Utskottets ställningstagande

Regerings och oppositionspartiernas förslag till riktlinjer

Utskottet kan konstatera att regeringen gör en likartad bedömning av utvecklingen på svensk arbetsmarknad som Konjunkturinstitutet och Riksbanken gjort i sina vårprognoser. Den försiktiga ljusning i ekonomin som väntas under 2012 bedöms inte slå igenom på sysselsättning och arbetslöshet under innevarande år, utan först senare. Sysselsättningen förutspås sjunka marginellt under 2012 medan arbetslösheten bedöms ligga kvar på höga 7,7 procent. Med början 2013 antas emellertid sysselsättningen stiga med ca 0,5 procent för att sedan ta ytterligare fart under 2014 och 2015. Utskottet noterar att regeringen gör en mindre optimistisk bedömning för 2013 än övriga bedömare, men att den å andra sidan räknar med en kraftigare sysselsättningsstillväxt under de följande åren än de övriga. Arbetslösheten bedöms inte vända nedåt förrän efter ytterligare ett års fördröjning utan förblir i stort sett oförändrad 2013. Den viker sedan tydligt nedåt under 2014, i regeringens och Riksbankens scenarier till under 7 procent. Den positiva utvecklingen bedöms sedan fortsätta och arbetslösheten beräknas 2016 ligga på mellan 5 och 6 procent. I regeringens scenario väntas arbetslösheten minska till 5,2 procent 2016, vilket är i linje med regeringens bedömning av jämviktsarbetslösheten 2016.

Utskottet välkomnar att arbetsmarknaden förefaller att vara på väg att återhämta sig, även om utvecklingen är mer utdragen än önskvärt. Mer bekymmersamt är enligt utskottets mening att den svaga utvecklingen under 2012 försvårar framför allt för dem som varit arbetslösa länge.

Andelen långtidsarbetslösa bedöms enligt regeringens prognoser öka 2012. Utskottet noterar samtidigt att långtidsarbetslösheten skiljer sig kraftigt åt mellan olika grupper. Personer födda utanför Europa, äldre och personer med högst förgymnasial utbildning är långtidsarbetslösa i högre grad än andra grupper. För dessa grupper blir det ännu svårare att få jobb när konjunkturen åter försvagas, dels för att en individs anställbarhet tenderar att minska med arbetslöshetstidens längd, dels för att långtidsarbetslöshet i sig kan vara stigmatiserande.

Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening positivt att regeringen i förslaget till riktlinjer även fortsättningsvis betonar stabila statsfinanser och en tydlig jobblinje. Regeringen bedömer att den hittills förda sysselsättningspolitiken är ändamålsenlig. Sysselsättningspolitiken fortsätter att vara mycket högt prioriterad och politikens inriktning ligger fast. Den övergripande inriktningen på sysselsättningspolitiken bör enligt vad regeringen anför även i fortsättningen vara att öka utbudet av och efterfrågan på arbetskraft samt förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Detta ska bl.a. ske genom åtgärder som motverkar att människor står utan arbete under lång tid, minskar ungdomsarbetslösheten, förbättrar utrikes föddas ställning på arbetsmarknaden och stärker övriga grupper med svag förankring på arbetsmarknaden.

För att bedöma politikens framtida inriktning bör man enligt utskottets mening studera resultatet av den hittills förda politiken. Perspektivet vid en sådan utvärdering bör enligt utskottets mening vara långsiktigt, eftersom det är arbetsmarknadens funktionssätt över hela konjunkturcykeln som är av störst intresse, inte variationer från det ena året till nästa. Som underlag till en sådan utvärdering kan med fördel de beräkningar användas som regeringen redovisar i vårpropositionen. Av redovisningen framgår att den samlade effekten av de åtgärder regeringen initierat för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt ökar den varaktiga sysselsättningsgraden (15–74 år) med 3 procentenheter och minskar jämviktsarbetslösheten med 1,4 procentenheter till 2020. Detta motsvarar ca 215 000 fler personer i varaktig sysselsättning och ca 437 miljoner fler arbetade timmar tack vare de genomförda reformerna. Störst effekt på såväl arbetskraftens storlek som sysselsättningen beräknas jobbskatteavdragen ha haft. När det gäller arbetslösheten är det regeringens förändringar av arbetslöshetsförsäkringar som haft störst effekt, närmare bestämt en långsiktigt lägre arbetslöshet med ca 0,7 procentenheter. Beräknat på storleken på dagens arbetskraft (4,98 miljoner människor första kvartalet 2012) motsvarar det ca 35 000 personer färre utan egen försörjning, men den långsiktiga effekten kan antas vara ännu större eftersom arbetskraften förväntas växa.

Även om denna typ av beräkningar naturligtvis är behäftade med viss osäkerhet bör man enligt utskottet kunna utgå ifrån att reformerna haft en positiv effekt på hur den svenska arbetsmarknaden fungerar.

När det gäller oppositionspartiernas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken kan utskottet inledningsvis konstatera att frånvaron av ett gemensamt alternativ är mer påtaglig än tidigare. De fyra partierna har enligt vad som framgår av deras vårmotioner vitt skilda visioner om vilken inriktning den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken ska ha.

I Socialdemokraternas motion finns en delvis ny, något mer nyanserad och resonerande ton när det exempelvis gäller beskrivningen av arbetsmarknadens utveckling och effekten av regeringens reformer som utskottet i och för sig kan välkomna. Tyvärr avspeglar sig detta förändrade tonläge inte i den praktiska politik som Socialdemokraterna förordar. På sysselsättningsområdet handlar det återigen om höjda bidrag och traditionell, överksam arbetsmarknadspolitik, medan ett fåtal nyare förslag i väsentliga delar motsvarar förslag som regeringen redan genomfört eller aviserat. Miljöpartiet tar enligt utskottets bedömning i sin motion ett steg bort från en jobbskapande sysselsättningspolitik och förordar i stället en inriktning på politiken som kommer att fördyra för företag att verka och anställa, i synnerhet i glesbygd. Sverigedemokraterna fortsätter att propagera för en populistisk och ekonomiskt ansvarslös politik där ökade resurser utlovas till en lång rad ändamål finansierade genom kraftigt överskattade besparingar på integrations- och migrationsområdet. Även Vänsterpartiets motion präglas av populism och ekonomisk ansvarslöshet, men med en inriktning på kraftigt höjda skatter och offentliga utgifter, som skulle dra undan förutsättningarna för en jobbtillväxt i svenska företag och göra det mindre lönsamt att arbeta.

Den enda riktigt tydliga gemensamma inriktning som framgår av oppositionspartiernas alternativa förslag är kraven på höjda skatter – som gör det dyrare att anställa – för att finansiera olika typer av höjda bidrag. Utskottet kan inte ställa sig bakom en sådan prioritering, eftersom den riskerar att leda till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning. Alla fyra partierna vill fördubbla arbetsgivaravgiften för att anställa ungdomar. Flera av dem vill därutöver bl.a. minska ROT- och RUT-avdragen, höja restaurangmomsen och på olika sätt reducera jobbskatteavdraget. Sammantaget skulle dessa förändringar innebära att kostnaden för att anställa skulle öka med tiotals miljarder kronor och behållningen av att arbeta skulle minska.

Utskottet beklagar att oppositionspartiernas enda gemensamma nämnare fortfarande tycks vara att prioritera bidragslinjen framför arbetslinjen. Liksom tidigare år har Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet kraftiga återställare av regeringens förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som sina budgetmässigt tyngsta poster inom beredningsområdet. Oppositionspartierna indikerar inte någon förändrad inriktning i vårmotionerna utan prioriterar fortfarande stora delar av sin budget till höjda bidrag. Detta står i bjärt kontrast till regeringens politik där inriktningen är att bryta och förhindra långtidsarbetslöshet med insatser som stimulerar människor att gå från bidrag till arbete.

Sammanfattningsvis ställer sig alltså utskottet bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och avvisar oppositionspartiernas alternativa förslag. Utskottet väljer nedan att lyfta upp två frågor till ytterligare diskussion: det sysselsättningspolitiska ramverket och ungdomsarbetslösheten.

Det sysselsättningspolitiska ramverket och frågan om ett kvantitativt sysselsättningsmål

Utskottet noterar att regeringen i vårpropositionen presenterar en lägesrapport över den förda sysselsättningspolitiken. För ändamålet använder regeringen det sysselsättningspolitiska ramverk man har utvecklat under de senaste åren. Ramverket karakteriseras av att regeringen utvecklat indikatorer som tidigt identifierar väsentliga problem på arbetsmarknaden och som dessutom kan användas för att följa upp om politiken har avsedd effekt. Utskottet ser mycket positivt på regeringens arbete med ramverket och välkomnar att den aviserar att indikatorerna – utöver den årliga analysen i vårpropositionen – på sikt kommer att publiceras kvartalsvis på regeringens webbplats tillsammans med en analys av arbetsmarknadssituationen.

Utskottet noterar att Socialdemokraterna i sin motion för en diskussion om att införa ett sysselsättningsmål, vilket man beskriver som ett komplement till det existerande finanspolitiska ramverket. Som utskottet förstår saken anser Socialdemokraterna att mål för sysselsättningen som man menar finns implicit i den förda politiken ska tydliggöras för att forma förväntningarna hos hushåll och företag. Vänsterpartiet går ett steg längre och föreslår full sysselsättning, definierat som en arbetslöshetsnivå på 2 procent, hög sysselsättningsgrad och en ökning av kvinnors möjligheter och ställning på arbetsmarknaden som mål för hela den ekonomiska politiken. Även om den diskussion om ett sysselsättningspolitiskt mål som förs i den socialdemokratiska motionen framstår som mycket trevande vill utskottet varna för förändringar som riskerar att göra det finanspolitiska ramverket mindre tydligt och som dessutom riskerar att ge sysselsättningspolitiken fel fokus.

Utskottet vill påminna om att tanken på siffersatta mål för sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken inte är ny. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen införde våren 1996 ett mål om att halvera den öppna arbetslösheten mellan 1994 och 2000 (prop. 1995/96:207). Detta kompletterades senare med ett 80-procentsmål för sysselsättningen (prop. 1998/99:1). Utskottet kan konstatera att dessa mål, i synnerhet målet för arbetslösheten, blev styrande för politiken på ett för de arbetslösa mycket olyckligt sätt. Ett första problem var enligt utskottets mening att denna typ av mål inte förmedlade vad sysselsättningspolitiken avsåg att åstadkomma, i synnerhet eftersom målen kunde uppfyllas utan att fler människor började arbeta. Arbetslöshetsmålet kunde t.ex. uppfyllas genom att arbetslösa personer flyttade till arbetsmarknadspolitiska program. Sysselsättningsmålet hade i sin konstruktion liknande problem eftersom även personer som

var frånvarande från en anställning – t.ex. sjukfrånvarande, föräldralediga eller tjänstlediga för studier – räknades som sysselsatta. Utskottet noterar också att den socialdemokratiska regeringen i stället för att föra en politik ägnad att föra människor från arbetslöshet till riktiga jobb valde att föra människor från öppen arbetslöshet till dold genom att – trots brinnande högkonjunktur – öka volymen på de arbetsmarknadspolitiska programmen för att kunna nå arbetslöshetsmålet under någon enstaka månad hösten 2000.

Utskottet kan konstatera att de kvantitativa målen inte heller tydliggjorde att det avgörande för ökad välfärd är att den varaktiga sysselsättningen ökar, dvs. det är den genomsnittliga sysselsättningen över en konjunkturcykel som ska öka. Såsom målet formulerades kunde kortvarig måluppfyllelse uppnås till priset av ökat inflationstryck eller andra ekonomiska obalanser. Av målen framgick inte heller i vilka grupper regeringen ansåg att det var mest angeläget att öka sysselsättningen eller minska arbetslösheten. Målen kunde därmed inte användas till att styra åtgärderna till de mest prioriterade grupperna. De kunde därför inte användas som mål för en politik med syfte att öka den varaktiga sysselsättningen framför allt genom ett minskat utanförskap.

Målet för den nuvarande regeringens sysselsättningspolitik – liksom för många tidigare regeringars – är full sysselsättning. Det är enligt utskottets mening ett självklart och nödvändigt mål. Men lika självklart och nödvändigt är att målet inte definieras eller kvantifieras på ett sätt som riskerar att motverka att politiken får avsett fokus, så som den tidigare socialdemokratiska regeringens kvantitativa mål gjorde. Utskottet vill lyfta fram att regeringen i budgetpropositionen för 2008 definierade sysselsättningspolitikens viktigaste uppgift som att politiken ska öka den sysselsättningsnivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans i övrigt, dvs. att det är den varaktiga sysselsättningen som ska öka. Regeringen har också tydliggjort att detta ska ske genom ett minskat utanförskap, dvs. det är i huvudsak genom att de svaga grupperna på arbetsmarknaden ges större möjligheter som sysselsättningsnivån kan höjas. Med en sådan inriktning blir det enligt utskottets mening tydligt att målet om full sysselsättning måste vara långsiktigt, att det inte kan nås till priset av andra viktiga värden i samhällsekonomin och att det sätter politikens fokus på de grupper som är i störst behov av stöd.

På ett mer allmänt plan vill utskottet också påminna om att ytterligare ett problem med kvantitativa mål är att det är svårt att bedöma om måluppfyllelse är resultatet av en lyckad politik, eller av att andra faktorer som t.ex. konjunkturläget har påverkat målvariabeln gynnsamt. En politik som leder till varaktigt ökad sysselsättning kan t.ex. tillfälligt motverkas av en lågkonjunktur. Risken finns då att politiken, på felaktiga grunder, bedöms vara överksam eller rentav felaktig.

Det utskottet nu framfört ska naturligtvis inte tas till intäkt för att kvantitativa uppgifter om arbetsmarknadens utveckling saknar intresse. Utskottet anser tvärtom att sådana indikatorer är helt nödvändiga bl.a. för att i

tid kunna upptäcka och åtgärda negativa förändringar på arbetsmarknaden. Det är enligt utskottets mening emellertid angeläget att i sammanhanget skilja på kvantitativa mål och indikatorer. Regeringen använder i sitt sysselsättningspolitiska ramverk en mängd kvantitativa indikatorer som vid en sammanvägd tolkning fångar den komplexa, nyansrika och mångfacetterade bilden av utvecklingen på svensk arbetsmarknad.

Diskussionen om hur sysselsättningsgraden utvecklats under alliansregeringens tid vid makten kan sägas vara ett exempel på detta. Den vanligast förekommande indikatorn på sysselsättningsutvecklingen – sysselsättningsgraden i befolkningen 15–74 år – visar en marginell nedgång vid en jämförelse mellan 2006 och 2011. En närmare analys av den typ som görs i bilaga 5 i vårpropositionen visar emellertid att sysselsättningsgradens nedgång under perioden drivs av demografiska faktorer, snarare än av brister i politiken. Av diagram 5.3 i bilaga 5 framgår att sysselsättningsgraden i själva verket endast har gått ned i ålderskategorierna 15–19-åringar och 70–74-åringar och i stort sett är oförändrad för 20–24-åringar, medan den stigit för alla ålderskategorier däremellan. Det är med andra ord huvudsakligen ungdomar i gymnasieåldern och ålderspensionärer som minskat sin sysselsättning i relativa termer. För befolkningen i vad som normalt brukar betecknas som arbetsför ålder har sysselsättningsgraden tvärtom ökat, i vissa åldersgrupper med så mycket som 4 procentenheter. En viktig förklaring till att sysselsättningsgraden totalt sett minskat något är alltså att gruppen 25–64 år, vilken är den grupp som har högst sysselsättningsgrad, har minskat som andel av befolkningen sedan 2006. Det beror i huvudsak på att många i de stora årskullar som föddes på 1940-talet nu går i pension. Till detta kan läggas att utrikes födda, som jämfört med inrikes födda sedan länge har en lägre sysselsättningsgrad, kraftigt har ökat sin andel av befolkningen mellan 2006 och 2011, från 14,9 procent till 17,3 procent.

Vid en analys där de demografiska förändringarna tas i beaktande framgår att den faktiska ökningen i sysselsättningen är högre än vad en beräkning enbart grundad på demografiska faktorer skulle ange, oberoende av om man skulle använda 2006 eller 2007 som startpunkt. Som framhålls i bilagan har Sverige under denna period samtidigt genomgått den djupaste lågkonjunkturen sedan 1990-talskrisen, vilket medför att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden enligt de flesta konjunkturbedömare bedöms vara lägre 2011 än 2006. Ökningen av sysselsättningen bör därmed inte ha drivits av ett starkt konjunkturläge. Analysen indikerar således att sysselsättningen har utvecklats starkare än vad de demografiska förändringarna och konjunkturläget ger anledning att förvänta. Sannantaget indikerar detta, enligt vad som anförts i bilagan till propositionen, att strukturella faktorer redan på kort sikt bör ha bidragit till en ökning av sysselsättningen (bil. 5 s. 32–33). Med en annan beräkning visar regeringen i propositionen (s. 38) att sysselsättningsgraden enbart till följd av demografiska förändringar skulle ha minskat med drygt 2 procentenheter mellan 2006 och 2011. Men

i själva verket minskade sysselsättningsgraden för gruppen 15–74 år med bara 0,2 procentenheter. Detta illustrerar att regeringens politik bidragit till att hålla uppe sysselsättningen väl, särskilt om man beaktar att den demografiska utvecklingen varit ogynnsam.

Utskottet vill således understryka värdet av att analysera en stor mängd kvantitativa indikatorer. Det är enligt utskottets mening också värdefullt att regeringen initierat en utveckling av SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU) för att få tillgång fler indikatorer, exempelvis flödesstatistik. Att göra en eller ett par sådana enskilda indikatorer till mål för hela politiken riskerar däremot enligt utskottets bedömning att leda till en oönskad utveckling. Erfarenheterna av de tidigare enkla kvantitativa målen pekar på risken att sådana mål ger incitament att utnyttja egenheter i statistiken för att nå måluppfyllelse, i stället för att föra en politik för varaktigt höjd sysselsättning och minskat utanförskap.

Utskottet kan slutligen också med oro konstatera att de socialdemokratiska och vänsterpartistiska förslagen om kvantitativa sysselsättningspolitiska mål förefaller vara tecken på en tendens att de rödgröna oppositionspartierna ifrågasätter och misstänkliggör det finanspolitiska ramverk som tjänat den svenska ekonomin så väl under 2000-talets kriser. Till det socialdemokratiska förslaget om ett ”kompletterande sysselsättningsmål” kan läggas att Miljöpartiet anser att det finansiella ramverket måste kompletteras med ett ”klimatpolitiskt ramverk med utsläppstak”, medan Vänsterpartiet sedan länge helt avsagt sig det ekonomiska ansvarstagande som är kärnan i dagens ramverk. Enligt utskottets mening bör ramverkets strikta fokus på finansiell stabilitet och trygghet bestå oförändrat, eftersom det är en yttersta garant för resurser till välfärd och jobbskapande. Det vore enligt utskottets mening till skada för Sverige om ett tänkt rödgrönt regeringsalternativ frångår den samsyn som rått om de budgetpolitiska spelreglerna.

Utskottet ställer sig sammanfattningsvis även i fortsättningen bakom regeringens sysselsättningspolitiska ramverk och anser inte att något kvantitativt mål för sysselsättningspolitiken bör införas.

Ungdomsarbetslösheten

Utskottet diskuterade frågan om arbetslösheten bland unga senast i höstens budgetbetänkande 2011/12:AU2, men det är enligt utskottets mening angeläget att återigen beröra frågan. Frågan om den svenska ungdomsarbetslösheten kan enligt utskottets mening brytas upp i två problem: den relativt sett höga nivån på ungdomsarbetslösheten i allmänhet och situationen för unga som riskerar ett långvarigt utanförskap. Enligt utskottets bedömning har debatten på ett olyckligt sätt huvudsakligen kommit att handla om det förstnämnda och mindre allvarliga av dessa problem, på bekostnad av det senare och betydligt allvarigare.

Utskottet kan inledningsvis liksom regeringen och Finanspolitiska rådet (2012) konstatera att den officiella statistikens arbetslöshetsnivå på ca 25 procent ger en delvis missvisande bild av hur stor andel av ungdomarna i årskullarna 15–24 år som är arbetslösa. Ungdomar i den åldern befinner sig och bör enligt utskottets mening också i de allra flest fall befinna sig i skolan eller högskolan. Om man från de ca 1,24 miljoner ungdomarna mellan 15 och 24 år enligt SCB:s mätning för första kvartalet 2012 räknar bort dels de ca 450 000 sysselsatta, dels de ca 720 000 ungdomar som uppgav sig vara heltidsstudierande eller av annan orsak stå utanför arbetskraften – oavsett om de sökte extrajobb utöver heltidsstudierna eller inte – återstår ca 72 000 arbetslösa, vilket motsvarar ca 5,8 procent av hela åldersgruppen. Även vid internationella jämförelser – där Sverige ofta hamnar relativt högt bland de länder som använder den gemensamma ILO-definitionen av arbetslöshet – kan statistiken ge en delvis missvisande bild på grund av olikheter i hur andra begrepp definieras. Finanspolitiska rådet nämner som exempel (Finanspolitiska rådets rapport 2012 s. 116) att studierande på yrkesgymnasium med lärlingsprogram i Danmark klassificeras som sysselsatta, vilket de inte gör i Sverige. Detta kan definitionsmässigt sänka arbetslösheten för unga i Danmark i jämförelse med Sverige. Utskottet kan därför för det första konstatera att det generella problemet är mindre än vad det i förstone kan synas vara.

Utskottet kan för det andra konstatera att för den stora majoriteten arbetslösa ungdomar är normaltillståndet att pendla mellan arbete och arbetslöshet, med relativt korta arbetslöshetsperioder som inte skapar bestående men i deras karriär- eller löneutveckling. Fler än en tredjedel av ungdomarna hade i SCB:s mätning för första kvartalet 2012 en arbetslöshetstid som var kortare än en månad och fler än fyra av fem ungdomar hade en arbetslöshetstid kortare än sex månader. Medelvärdet för arbetslöshetstiden för 15–24-åringar var ca 17 veckor, vilket är lite drygt hälften av den genomsnittliga arbetslöshetstiden för 25–54-åringar och knappt en tredjedel av den genomsnittliga arbetslöshetstiden för 55–74-åringar. Även här gör Finanspolitiska rådet enligt utskottets mening en intressant internationell utblick som visar att trots den höga nivån är flödet från arbetslöshet till sysselsättning i jämförelse med genomsnittet i EU och OECD mycket högt för svenska ungdomar. Enligt rådet var andelen långtidsarbetslösa ungdomar (med mer än sex månaders arbetslöshetstid) fem gånger så hög i EU som i Sverige 2010 (2012 s. 117). Även i detta avseende anser utskottet alltså att det finns tydliga tecken på att det allmänna problemet med ungdomsarbetslösheten inte är så stort som ibland görs gällande.

En tredje faktor som enligt utskottets mening bidrar till att dämpa oron över det generella ungdomsarbetslöshetsproblemet är tillgången till visstidsanställningar som språngbräda in i arbetslivet. Tillsvidareanställningar ska utgöra grunden på arbetsmarknaden. För ungdomar – som ofta är rörliga och utan egen försörjningsbörda – kan emellertid tillfälliga anställningar enligt utskottets mening vara en viktig ingång. Regeringen har genom för-

ändrad lagstiftning (prop. 2006/07:111, bet. 2006/07:AU14, rskr. 2006/07:185) ökat möjligheterna för företag att anställa bl.a. ungdomar på viss tid. Tidsbegränsade anställningar är också vanligare än tillsvidareanställningar bland ungdomar och vanligare bland ungdomar än bland äldre. Av arbetskraftsundersökningarnas flödesstatistik framgår att det var drygt 40 procent vanligare för en ungdom med en visstidsanställning fjärde kvartalet 2011 att ha gått vidare till en fast anställning första kvartalet 2012 än att ha gått till arbetslöshet. Det förefaller alltså som om tidsbegränsade anställningar för många ungdomar fungerar som ett steg på vägen mot ett fast jobb. Samtidigt är det – som utskottet även betonar i betänkande 2011/12:AU13 – viktigt att de anställningsformer som finns används på ett korrekt och ansvarsfullt sätt. Frågan bör bevakas så att människor inte fastnar i tidsbegränsade anställningar under långa perioder.

Det är enligt utskottets mening angeläget att det större problemet med ungdomsarbetslösheten – situationen för unga som riskerar ett långvarigt utanförskap – ägnas uppmärksamhet. Störst risk att få arbetsmarknadsrelaterade problem har de unga som saknar fullständig utbildning, är födda utomlands eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är enligt utskottets mening mycket välkommet att regeringen prioriterar åtgärder för de svagaste ungdomsgrupperna.

Eftersom en fullständig gymnasieutbildning är en nyckel till att undvika att en ungdom fastnar i långvarigt utanförskap är den viktigaste åtgärden de reformer av utbildningssystemet som bl.a. syftar till att motverka avhoppet och öka anställbarheten bland dem som går ut skolan. För att underlätta övergången mellan skola och arbetsliv har exempelvis gymnasieskolan reformerats och en gymnasial lärlingsutbildning införts. Regeringen har också tillsatt en utredning med uppgift att se över möjligheterna att införa en ny anställningsform, s.k. lärlingsprovanställning för ungdomar yngre än 23 år (dir. 2011:87). Att på detta sätt skapa ingångar till arbetsmarknaden även för ungdomar utan intresse för vidare akademiska studier kan enligt utskottets mening antas vara av särskild betydelse för att motverka långvarigt utanförskap. Utskottet vill också framhålla att samtliga ungdomar mellan 16 och 25 år som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan fr.o.m. den 1 januari 2011 kan ta del av regeringens s.k. folkhögskolesatsning, som är en kortare, studiemotiverande utbildning i folkhögskolornas regi. Det förtjänar enligt utskottets mening även att lyftas fram att arbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år som saknar fullständig grundskole- eller gymnasieutbildning under vissa förutsättningar kan få den högre bidragsnivån inom studiemedlet om de återgår till reguljära studier.

Regeringen har lagt om arbetsmarknadspolitiken för ungdomar och introducerat den s.k. jobbgarantin för ungdomar, där ungdomarna får ett individualiserat och förstärkt stöd från Arbetsförmedlingen i sitt jobbsökande, liksom möjlighet till bl.a. arbetspraktik och olika typer av utbildning. Utskottet vill i sammanhanget också lyfta fram s.k. profilering som ett

potentiellt kraftfullt verktyg som Arbetsförmedlingen nu har tillgång till. Profilerings används för att ge den arbetssökande individuellt anpassat stöd och för att tidigt i en arbetslöshetsperiod upptäcka riskfaktorer hos den arbetssökande som kan motivera förstärkta insatser på ett tidigt stadium.

När det gäller lönekostnader är för det första arbetsgivaravgifterna för ungdomar som inte fyllt 26 år vid årets ingång i princip halverade. Dessutom kan unga få s.k. nystartsjobb som innebär att arbetsgivare som anställer en ung person som varit arbetslös minst sex månader får en ekonomisk nedsättning motsvarande full arbetsgivaravgift i ett år. Utöver de sänkta socialavgifterna och nystartsjobben finns arbetsmarknadspolitiska åtgärder som också syftar till att göra det billigare för arbetsgivare att anställa bl.a. ungdomar med svag förankring på arbetsmarknaden. Detta förutsätter att Arbetsförmedlingen anvisar den arbetslöse till åtgärden. Till dessa hör särskilt anställningsstöd, instegsjobb, lönebidrag m.m. som alla innebär en kraftig subvention av arbetsgivarens lönekostnad. En arbetsgivare som anställer en ung person som varit arbetslös i minst 18 månader till en lön av 20 000 kronor får enligt ett räkneexempel som redovisas i vårpropositionen (s. 118) sin lönekostnad nedsatt från 26 300 kronor till 3 800 kronor. Det är enligt utskottets mening mycket tillfredsställande att regeringen har försett Arbetsförmedlingen med en välfylld verktygslåda för att ta sig an de ungdomar som riskerar långvarigt utanförskap. Mer arbete återstår emellertid, bl.a. när det gäller att fånga upp de ungdomar som över huvud taget inte kommer till Arbetsförmedlingens kännedom och därmed inte kan få tillgång till det stöd som förmedlingen erbjuder.

Som utskottet ovan nämnt föreslår oppositionspartierna olika typer av skattehöjningar, inte minst att ta bort den s.k. ungdomsrabatten, som – om de genomfördes – riskerar att minska arbetsgivarnas benägenhet att anställa ungdomar. Till detta kommer att huvuddelen av de besparingar som görs på att ta bort regeringens ungdomsinsatser inte används till andra insatser till stöd för ungdomars inträde på arbetsmarknaden utan till återställare inom arbetslöshets- och sjukförsäkringen. Utskottet anser inte att det är en rimlig prioritering.

De flesta av de ungdomsinsatser som trots allt föreslås i oppositionspartiernas motioner är upprepningar av gamla förslag, som utskottet redan behandlat under höstens budgetberedning (bet. 2011/12:AU2). Det socialdemokratiska förslaget om ett utbildningskontrakt är emellertid en nyhet jämfört med vad som föreslogs i höstas. Utskottet kan konstatera att förslaget visserligen har vissa förtjänster, men att det också i allt väsentligt redan är infört eller aviserat. Förslaget kan sägas bestå av tre delar – en individuell plan för ungdomen, möjlighet att varva studier med arbete eller praktik och en villkorad, högre ersättning än vanligt studiemedel. Alla dessa komponenter finns eller kommer snart att finnas i den verktygslåda som regeringen har försett Arbetsförmedlingen med. Med hjälp av profileringsverktyget kan förmedlingen tidigt identifiera ungdomar i behov av särskilt, individualiserat stöd. Den lärlingsprovanställning som nu är under

utredning kommer att ge ungdomar upp till 23 års ålder möjlighet att få en anställning och samtidigt bedriva studier. Som redan nämnts kan ungdomar mellan 20 och 24 år kan redan i dag få ersättning motsvarande den högre bidragsnivån i studiemedelssystemet för att slutföra en grundskole- eller gymnasieexamen. Utskottet bedömer mot denna bakgrund det inte som nödvändigt att införa ett utbildningskontrakt i enlighet med vad som anförs i den socialdemokratiska motionen.

Sammanfattningsvis välkomnar utskottet en framtida debatt som i högre grad riktar in sig på det svårare av de två ungdomsarbetslöshetsproblemen, nämligen situationen för unga som riskerar ett långvarigt utanförskap. Utskottet ställer sig också bakom de insatser mot ungdomsarbetslösheten som regeringen förordar och avvisar oppositionspartiernas förslag i motsvarande delar.

Stockholm den 22 maj 2012

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Gustav Nilsson (M), Patrik Björck (S), Hans Backman (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarlssoon (C), Johan Andersson (S), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Andreas Carlson (KD), Sven-Olof Sällström (SD) och Josefin Brink (V).

Avvikande meningar

1. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Patrik Björck (S), Ann-Christin Ahlberg (S) och Johan Andersson (S) anför:

Sverige förtjänar en regering som vågar tänka offensivt och föra en modern, framtidsinriktad och jobbskapande politik. Arbetslösheten är i dag nästan 8 procent, en högre nivå än i augusti 2006 (7,0 procent) då situationen på arbetsmarknaden av den dåvarande borgerliga oppositionen beskrevs i termer av massarbetslöshet. Allra mest bekymmersamt är den höga ungdomsarbetslösheten och den stigande långtidsarbetslösheten. Regeringens politik har prövats i sex år, i både hög- och lågkonjunktur, och det är tydligt att den inte leder till fler jobb. I den vårbudgetproposition som regeringen har lagt fram finns det inga nya förslag eller initiativ för fler jobb.

Vi ser många tecken på att den svenska arbetsmarknaden inte fungerar som den borde. En tydlig och oroande tendens är att de med riktigt långa arbetslöshetstider ökar snabbt. Ytterligare ett uttryck för att det varaktiga utanförskapet brett ut sig under senare år är den kraftiga ökningen av antalet personer som är långvarigt beroende av ekonomiskt bistånd (socialbidrag). Ökningen av antalet långtidsarbetslösa och personer i varaktigt utanförskap tyder på att det har skett en försämring i matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Vi ser också att skillnaden i sysselsättningsgrad mellan kvinnor och män tycks ha bitit sig fast på nivåer kring 4 procentenheter. Så mycket lägre sysselsättningsgrad för kvinnor innebär att vi inte drar nytta av deras engagemang och kompetens fullt ut.

Mellan 2010 och 2015 sker extra stora pensionsavgångar på arbetsmarknaden. Vissa branscher och regioner kommer till följd av detta sannolikt att drabbas av betydande rekryteringsproblem. Samtidigt kan vi också se att Sverige sticker ut internationellt när det gäller nivån på ungdomsarbetslösheten. År 2010 hade Sverige den åttonde högsta ungdomsarbetslösheten bland de 34 OECD-länderna. Länderna med ännu högre arbetslöshet bland unga kännetecknas i de flesta fall av djup ekonomisk kris.

Att arbetsmarknadens funktionssätt har försämrats under senare år beror till viss del på att finanskrisen har påskyndat strukturomvandlingen, men också på brister i den förda ekonomiska politiken. Mycket tyder på att både volymen och kvaliteten i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under senare år varit otillräckliga. Sedan regeringsskiftet 2006 har stora och centrala delar av den aktiva arbetsmarknadspolitiken avvecklats. Inom den yrkesinriktade arbetsmarknadspolitiken har omkring hälften av platserna försvunnit. Den kommunala vuxenutbildningen har minskat antalet platser med ungefär 15 procent mellan 2006 och 2010. Möjligheterna att läsa in

gymnasiet har därmed beskurits kraftigt. De arbetslösa är nu i stor utsträckning i stället hänvisade till regeringens s.k. garantier, jobb- och utvecklingsgarantin respektive jobbgarantin för unga, som visat sig ha mycket låg effekt.

Vi socialdemokrater sätter jobben i centrum. Sveriges största tillgång är invånarnas vilja till arbete. Det är förutsättningen för vårt välstånd och för att vi ska kunna lämna efter oss ett gott samhälle till våra barn. För varje människa är förmågan till egen försörjning nyckeln till att känna sig fri och kunna göra egna livsval. En hög arbetslöshet slår dessutom direkt på de offentliga finanserna och Sveriges förmåga att finansiera skola, vård och äldreomsorg. Oavsett ur vilket perspektiv man ser på saken är allt annat än full sysselsättning ett slöseri.

Som ett led i att ta ansvar för de offentliga finanserna vill vi socialdemokrater utveckla det finanspolitiska ramverket med ett mål för sysselsättningen. Syftet med ett sådant mål är att underlätta prioriteringar i utvecklingen av politiken. Sysselsättningsgraden, eventuellt i kombination med antalet arbetade timmar eller arbetslösheten eller båda, skulle kunna vara en lämplig indikator för ett sysselsättningsmål. Hur målet ska definieras är dock en komplicerad fråga som behöver analyseras djupare före det slutliga ställningstagandet.

Vi vill se nya, mer effektiva insatser för att bryta ungdomsarbetslösheten. Bland unga arbetslösa är personer utan fullständig gymnasieutbildning kraftigt överrepresenterade. Kraftfulla, riktade utbildningsinsatser med syfte att lyfta så många unga som möjligt till gymnasiekompetens är därför en nyckel för att pressa tillbaka ungdomsarbetslösheten. Vårt långsiktiga mål är att alla före 25 års ålder ska ha en fullständig gymnasieexamen. För att nå detta mål föreslår vi att ett system med utbildningskontrakt införs. Syftet är att hjälpa unga till jobb och praktik, och att samtidigt betona det egna ansvaret för att göra sig anställbar genom gymnasiekompetens. Kontraktet ska vända sig till den som är arbetsökande, under 25 år och inte har fullgjort gymnasiet.

Den som är ung och söker jobb ska erbjudas:

- jobb enligt "Västeråsmodellen" med avtalsenlig lön på halvtid och studier på halvtid
- praktik hos privata eller offentliga arbetsgivare samt studier på halvtid eller deltid
- utbildning på heltid, vid komvux, yrkesvux eller folkhögskola
- ett särskilt studiestöd eller förhöjt studiebidrag.

Individen ska garanteras insatser med syfte att ge gymnasiekompetens, såväl utbildning som vägledning, motiveringsarbete och annat stöd. Samtidigt ska ersättningar från det offentliga – arbetslöshetsunderstöd, ekonomiskt bistånd och aktivitetsstöd – samt olika typer av arbetsmarknadspolitiska insatser, såsom nystartsjobb och arbetsmarknadsutbildningar, villkoras med att den unge arbetslöse fullföljer en individuellt utformad utbildningsplan.

Även för unga under 25 år som fullgjort sin gymnasieutbildning kan det finnas ett behov av särskilda åtgärder för att underlätta inträde på arbetsmarknaden. Vi vill därför rikta en kraftfull ekonomisk stimulans till de företag och organisationer som anställer en trainee. För att öka kontaktytan mellan högskola och näringsliv och underlätta arbetsmarknadsinträde vill vi även skapa traineeplatser för unga akademiker. Ett sommarjobb är ofta ungdomars första kontakt med arbetslivet. Genom sommarjobb får ungdomar lära sig vilka krav som ställs på en arbetsplats och de får praktiska arbetslivserfarenheter och referenser för sitt framtida jobbsökande. Vi föreslår därför att den s.k. Nynäshamnsmodellen utvidgas till att omfatta Sveriges samtliga kommuner. De kommuner som inför modellen får ett särskilt statligt stimulansbidrag.

Sverige ska hävda sig genom att klättra högre i värdekedjan än våra konkurrentländer, framför allt genom ett ökat kunskapsinnehåll i de varor och tjänster som vi exporterar, inte genom sänkta löner. Omställningen av svensk ekonomi är därför i betydande utsträckning en fråga om kunskap och utbildning. Vårt mål är att hälften av 30–34-åringarna ska ha genomgått en minst 2-årig högre utbildning (högskola och yrkeshögskola) år 2020. Vi ser också ett betydande behov av att bygga ut antalet platser på vuxenutbildningen och inom den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen under kommande år.

För att ge personer som varit långvarigt arbetslösa ny och efterfrågad arbetslivserfarenhet och samtidigt stimulera till livslångt lärande vill vi införa ett system med utbildningsvikariat. Den arbetsgivare som vikariatsanställer en långtidsarbetslös för att ge en fast anställd möjlighet att fortbilda sig inom sitt yrkesområde ska ges ett betydande ekonomiskt stöd från staten. Den fast anställde behåller sina ordinarie löneförmåner under utbildningstiden, men arbetsgivaren kan få ersättning för utbildningskostnaderna.

Arbetslivet ställer allt större krav på människors förmåga till flexibilitet. Allt fler kommer att vilja och behöva byta jobb och yrkesinriktning under sitt yrkesverksamma liv. Nyfikenhet på det nya och oprövade förutsätter trygghet. Förbättrade försäkringar vid arbetslöshet och sjukdom är därför centrala delar i vår politik för ökad omställningsförmåga. I syfte att stödja arbetsinträde för personer med försörjningsstöd föreslår vi en tidsbegränsad skattekreditering för personer med försörjningsstöd som börjar arbeta. Modellen innebär en stimulans till att utöka arbetsinkomsterna under den tid som krediten ges.

Med vad som ovan anförts ställer vi oss bakom det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som läggs fram i motion Fi18 (S).

2. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (MP)

Mehmet Kaplan (MP) anför:

För Miljöpartiet de gröna är långsiktighet ett ledord som genomsyrar de förslag och idéer som formar politiken. Genom att driva en politik som tar ansvar för framtiden utvecklas moderna industrier och nya jobb växer fram. Alla måste få förutsättningar att skaffa sig den erfarenhet och utbildning som efterfrågas i arbetslivet och erbjudas rätt stöd för att kunna tacka ja till ett arbete.

Arbetslösheten bland unga mellan 15 och 24 år uppgår till 25,5 procent. Sedan regeringen tillträdde har antalet unga som varken arbetar eller studerar ökat dramatiskt, från 85 000 år 2007 till 127 000 år 2009, vilket motsvarar en ökning med 50 procent. Dessutom har antalet unga med aktivitetsersättning ökat kraftigt, främst på grund av arbetslöshet och ofullständig utbildning. Samtidigt som sysselsättningen väntas minska framöver råder det brist på kvalificerad arbetskraft, och stora pensionsavgångar väntar. Enligt Arbetsförmedlingens prognos väntas brist på kvalificerad arbetskraft, särskilt inom byggbranschen, hälso- och sjukvårdssektorn och vissa läraryrken.

Som en följd av regeringens försämringar av arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen tvingas allt fler söka försörjningsstöd från kommunen. Drygt 40 procent av dem som får försörjningsstöd är arbetslösa utan arbetslöshetsförsäkring, och 20 procent är sjuka utan ersättning från sjukförsäkringen. Allt fler unga tvingas också söka ekonomiskt bistånd. Antalet personer som söker ekonomiskt bistånd var 80 000 år 2006 och bedöms stiga till 100 000 personer under år 2012. Kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd har enligt Socialstyrelsen ökat med 1,8 miljarder mellan 2006 och 2010, vilket motsvarar en ökning med 21 procent.

Miljöpartiet föreslår att den halverade momsen för restaurang- och cateringtjänster från 25 till 12 procent breddas till att även omfatta reparation av cyklar, kläder och skor. Reformen kan skapa nya jobb och stimulera hållbar konsumtion av tjänster. Att bredda förslaget till att även gälla reparation av cyklar, kläder och skor har en klimatvänlig profil och stärker tjänstesektorn. Miljöpartiet vill också slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Det är betydligt mer träffsäkert än regeringens kritiserade, ineffektiva och kostsamma halvering av arbetsgivaravgiften för alla unga, vilken subventionerar arbetstillfällena som skulle ha kommit till ändå. Dessutom ska arbetsgivarens kostnad sänkas med 25 procent för arbetslösa under 26 år som får en traineep plats. För en ung långtidsarbetslös ska nedsättningen bli 50 procent.

Miljöpartiet föreslår kraftigt förbättrade möjligheter att läsa in gymnasieskolan och komplettera gymnasiebetygen. Det handlar om fler platser på folkhögskolor och komvux. Kontaktytorna mellan skola och arbetsliv behöver också öka, studie- och yrkesvägledningen måste förbättras och alla unga mellan 16 och 17 år bör erbjudas sommarjobb. Miljöpartiet föreslår

ett utökat stöd till kommunerna för detta ändamål. Övergången från högskola till arbetsliv bör underlättas genom praktik för studenter under utbildning och akademikerpraktik.

Arbetsförmedlingen får enligt Miljöpartiets förslag ett tydligt uppdrag att samverka med kommuner för att arbeta individuellt med unga redan från dag ett i arbetslöshet. Genom ökad samverkan ska unga slippa bollas mellan olika insatser och matchningen till jobb förbättras. Det behövs också nya aktörer med specifik kompetens som kompletterar Arbetsförmedlingen, t.ex. för stöd till unga eller personer med funktionsnedsättning. Ungas möjligheter att starta egna företag, t.ex. genom kooperativ och egenanställningar, bör förbättras.

Miljöpartiet vill ge människor större möjlighet att påverka sitt arbetsliv och sin arbetstid. Miljöpartiets vision är att människor om de så önskar ska kunna arbeta mindre, t.ex. genom kortare arbetsvecka eller genom att under vissa delar av livet kunna jobba mindre och i andra skeden jobba mer. Hela samhället tjänar på att människor orkar arbeta hela livet och inte slås ut på grund av stress eller för hårda arbetsvillkor.

Miljöpartiet motsätter sig skuldbeläggning av människor med utländsk bakgrund och anser i stället att alla människor bör ses som resurser oavsett etnicitet. I dag nyttjas inte den kompetens som utrikes födda har fullt ut. För att ta till vara alla människors kunnande ska arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet förstärkas. Människor med utländsk härkomst ska få lättare att starta företag. En aktiv bostadspolitik för ökad integration är också avgörande för arbetsmarknaden. Miljöpartiet vill ha ett aktivt arbete mot den diskriminering och rasism som finns på arbetsmarknaden och i samhället. Kraven på aktiva åtgärder i diskrimineringslagen måste skärpas och jobbansökningsprocesserna måste bli mer öppna.

Den strukturella diskrimineringen mot kvinnor finns på alla områden i arbetslivet, när det gäller såväl lön, anställningsform som arbetstid. Staten ska gå före och avsätta medel för att minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor i statlig verksamhet. Medlingsinstitutet ska få ett tydligt uppdrag att i samarbete med arbetsmarknadens parter föreslå åtgärder. Nya karriärvägar inom kvinnodominerade yrken behöver också stimuleras, och Diskrimineringsombudsmannens ansvar för att granska arbetsgivarnas lönekartläggningar måste stärkas. Arbetsmiljöverkets uppdrag i fråga om särskilda insatser för att förhindra att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem är viktigt. Ett stort problem är att den nuvarande arbetsmiljölagen är utformad efter traditionellt mansdominerade arbetsplatser. Kvinnors och mäns arbetsskador ska bedömas på lika villkor, och regeringen måste se till att den gällande lagstiftningen tillämpas. Arbetsmiljölagen ska ses över så att den tydligt anpassas efter både kvinnodominerade och traditionellt mansdominerade arbetsplatser.

För att undanröja hinder för sysselsättning föreslår Miljöpartiet att personer med försörjningsstöd under en övergångsperiod får behålla en del av stödet även när de får arbete. Miljöpartiet vill införa ett helt nytt trygghets-system som är enkelt, överskådligt, inkluderande och jämlikt – en försäkring som gäller vid både arbetslöshet och sjukdom. Miljöpartiet driver förslag om en samlad arbetslivstrygghet, där både allmän sjukförsäkring och allmän arbetslöshetsförsäkring ingår liksom en lägsta ersättning. Som steg mot arbetslivstrygghet vill vi införa ett golv och ta bort den bortre gränsen helt i sjukförsäkringen samt höja taket och ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och ta bort de differentierade avgifterna. Den ersättningsgrundande inkomsten ska beräknas på samma sätt om du är sjuk eller arbetslös så att det blir en förutsebar inkomstförsäkring.

Med vad som ovan anförts ställer jag mig bakom det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som läggs fram i motion Fi16 (MP).

3. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Den stora utmaningen för svensk ekonomi är att få bukt med arbetslösheten. I synnerhet måste ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten tacklas. Sverige ligger sämst till i Norden vad gäller ungdomsarbetslöshet, och långtidsarbetslösheten har stigit kraftigt sedan 2008. Regeringen har inte förmått att betrakta arbetsmarknadspolitiken med något annat än ett renodlat plånboksfrågeperspektiv och har därmed missat flera centrala parametrar i en aktiv och väl fungerande arbetsmarknadspolitik. Arbetslösheten bedöms ligga kvar över jämviktsarbetslösheten (NAIRU) ända fram till 2016, vilket om så blir fallet skulle innebära att arbetslösheten har legat över NAIRU under i princip hela alliansregeringens styre, fram till nästa val 2014. Den s.k. arbetslinjen är alltså både otillräcklig och ofullständig.

Den svenska arbetsmarknaden är unik och har länge karakteriserats av goda förhållanden mellan arbetsgivare och arbetstagare, goda villkor för arbete och företagande och ett utbyggt system för den som tillfälligt blir arbetslös. Trygghet för arbetstagare, arbetsgivare och arbetslösa har varit ledord i det som ofta kallas den svenska modellen. Sverigedemokraterna vill återupprätta tryggheten på arbetsmarknaden och säkerställa att alla medborgare kan finna sin plats. Det ska löna sig att arbeta, samtidigt som den som tillfälligt blir arbetslös ska erbjudas nödvändigt stöd.

I stället för generella lättnader i fråga om arbetsgivaravgiften som riktas till alla företag, stora som små, förespråkar Sverigedemokraterna en sänkning av arbetsgivaravgiften som riktas mot småföretagen. På samma sätt som den generella arbetsgivaravgiftssänkningen har visat sig vara ineffektiv har även den generella sänkningen för ungdomar fått utstå hård kritik för ineffektivitet. Sverigedemokraterna förordar att rabatten avskaffas så att man i stället kan genomdriva reformer som på allvar kan komma till

rätta med ungdomsarbetslösheten. Sverigedemokraterna menar att även unga arbetslösa ska ha rätt att söka starta eget-bidrag. Bland våra ungdomar finns många driftiga, innovativa och idérika individer som saknar kapital men besitter viljan. Ett utökat starta eget-bidrag skulle bryta en del av ungdomars sociala utanförskap och påverka sysselsättningen positivt. Sverigedemokraterna föreslår en 20-årsgräns och en förlängning av den tid under vilken stödet utbetalas till nio månader.

Idén om att alla ska ges högskolebehörighet och att hälften av alla gymnasieelever ska bli akademiker har varit en fullständig katastrof för såväl arbetsmarknad som enskilda ungdomar. Sverigedemokraterna inser att alla varken kan, bör eller vill bli akademiker och att yrkesutbildade efterfrågas i en allt större utsträckning. Den viktigaste satsningen för att bryta ungdomsarbetslösheten är därför införandet av lärlingsjobb. Den nya anställningsformen skulle möjliggöra för en arbetsgivare att anställa en ung lärling till 75 procent av ingångslönen och med en provanställningsperiod om tolv månader i stället för dagens sex. Satsningen på 50 000 lärlingsjobb syftar till att bryta ungdomsarbetslösheten och stärka ungdomars konkurrenskraft på en arbetsmarknad som i allt högre grad präglas av låglönekonkurrens och diskrepans mellan faktiskt behov av och tillgång på kompetens.

De svenska turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd (LAS) kom till under en tid då arbetsmarknadens rörlighet var betydligt mindre än i dag. Arbetsmarknadens funktionssätt har dock förändrats och det är fullt rimligt att även turordningsreglerna förändras och anpassas till dagens marknadsförhållanden. För att säkerställa trygghet för arbetstagare är det viktigt att LAS finns kvar, men det är Sverigedemokraternas åsikt att undantagen i turordningsreglerna behöver utökas. För att ge arbetsgivarna större möjligheter att behålla nyckelpersoner med rätt kompetens bör därför antalet tillåtna undantag utökas från två till fem.

Den fria arbetskraftsinvandringen som infördes 2008 har inneburit stora påfrestningar på arbetsmarknaden. Den har lett till stora undanträngningseffekter på svensk arbetskraft och innebär samtidigt att det är fritt fram för lönedumpning eller lönesammanpressning. Sverigedemokraterna förespråkar ett gästarbetarsystem där tillfälliga luckor på den svenska arbetsmarknaden kan täppas till genom tillfälliga arbetstillstånd. På sikt måste dock ambitionen vara att eventuella efterfrågeöverskott kompenseras genom utbildningssatsningar så att den arbetskraft som finns i vårt land utbildas till att kunna ta de arbetstillfällena som erbjuds inom landet.

I dag finns en lagstadgad diskriminering på den svenska arbetsmarknaden genom de s.k. instegsjobben, vilka infördes under förra mandatperioden. Sverigedemokraterna betraktar detta som skattefinansierad svenskfientlighet på arbetsmarknaden och menar att det strider mot principen om en rättvis arbetsmarknad, där alla medborgare har samma rättigheter och skyldigheter oavsett bakgrund. Rent arbetsmarknadspolitiskt har åtgärden dessutom misslyckats helt med sitt syfte, då ytterst få av instegsjobbarna

lyckas ta klivet in på den ordinarie arbetsmarknaden efter avslutad skattefinansierad anställning. Med tanke på att instegsjobben innebär en nettokostnad för samhället kan satsningen inte beskrivas som annat än katastrofal.

Sverigedemokraterna vill se ett statligt alternativ till fas 3 som ska garantera meningsfull och framför allt samhällsnyttig sysselsättning för programdeltagare. Det finns många statliga, regionala och kommunala verksamheter där behovet av arbetskraft är skriande högt och där ett statligt alternativ till fas 3 skulle kunna bidra till att lösa även dessa problem. En stor fördel är att detta skulle resultera i att såväl samhället som den enskilde programdeltagaren gynnades. Framför allt skulle det dock leda till att praktikanten genom erfarenheten gavs stora möjligheter att ta ett jobb på den ordinarie arbetsmarknaden.

Sverigedemokraterna anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara garanterad samtliga medborgare som uppfyller kraven för ersättning och att den ska vara solidariskt finansierad. För Sverigedemokraterna förefaller en försämrad a-kassa vara en mycket ineffektiv metod för att få arbetslösa i arbete, eftersom de flesta inte vill något hellre än att åter få ett arbete och kunna göra rätt för sig. Därför bör a-kassans tak höjas. Arbetslösa ska också under de första 100 dagarna av arbetslöshet ha rätt att begränsa sitt sökande till ett närliggande geografiskt område och inom sitt kompetensområde. Sverigedemokraterna ser dessutom behovet av att förbättra för deltidsarbetslösa, som i dag endast är berättigade till 75 dagars a-kassa.

Att låta Försäkringskassan ta över arbetslöshetsförsäkringen skulle vara ytterligare ett steg för att koncentrera socialförsäkringssystemet till att vara en nationell angelägenhet snarare än en regional eller yrkesspecifik sådan. Redan i dag är arbetslöshetsförsäkringen till stor del utformad på likartat sätt som socialförsäkringssystemen. Att även i fortsättningen hålla a-kassan skild från Försäkringskassan skapar onödig byråkrati och risk för att människor faller mellan stolarna. Sverigedemokraterna vill på sikt se en sammanslagning av Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, för att undvika en situation där ingen av myndigheterna har ansvar för den medborgare som hamnar mellan stolarna.

Med vad som ovan anförts ställer jag mig bakom det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som läggs fram i motion Fi15 (SD).

4. Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (V)

Josefin Brink (V) anför:

För oss i Vänsterpartiet är full sysselsättning det överordnade målet för den ekonomiska politiken och vår sysselsättningspolitik bygger på investeringar i stället för skatteavdrag, och på utbildning i stället för låglönepolitik. Trots att Sverige har bland de starkaste statsfinanserna i världen har massarbetslösheten blivit vardag. Antalet personer med långvariga arbetslöshetsperioder har i det närmaste exploderat, bl.a. på grund av regering-

ens kraftiga försämringar av möjligheterna till omskolning och vidareutbildning. I vårpropositionen bedömer regeringen att arbetslösheten under 2014 kommer att uppgå till 6,9 procent, en nivå som finansminister Borg under valrörelsen 2006 karakteriserade som just massarbetslöshet. Bakom den höga totala arbetslösheten döljer sig dock än mer bekymmersamma förhållanden på arbetsmarknaden i form av låg sysselsättningsgrad bland kvinnor, osäkra anställningsformer och framför allt en kraftig ökning av långtidsarbetslösheten.

Om kvinnors sysselsättningsgrad hade varit i paritet med männens hade 182 000 fler kvinnor varit sysselsatta i dag. Sammantaget medför sysselsättningsgapet stora skillnader i makt, inflytande och inkomster mellan män och kvinnor. Otrygga, tillfälliga anställningar är i dag vanligare än fasta jobb för unga. Det innebär att många unga drabbas av deltidsarbetslöshet och återkommande arbetslöshet. Allra mest utsatt är den växande grupp unga som saknar fullständiga gymnasiebetyg. Det är dessa unga som löper störst risk att fastna i långvarig arbetslöshet eller helt slås ut från arbetsmarknaden. Det allvarligaste problemet på arbetsmarknaden är långtidsarbetslösheten. I detta ligger regeringens största misslyckande med den ekonomiska politiken i allmänhet och arbetsmarknadspolitiken i synnerhet. Trots att arbetslösheten ”bara” ökat med 0,9 procentenheter sedan regeringen tillträdde har antalet personer med långvariga arbetslöshetsperioder ökat kraftigt.

Vänsterpartiet menar att de finanspolitiska ramverken behöver kompletteras med ett ramverk för full sysselsättning. Det överordnade målet för den ekonomiska politiken borde vara full sysselsättning. Definitionen av full sysselsättning är att alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb. Den ständigt pågående strukturomvandlingen i ekonomin innebär emellertid att en viss s.k. friktionsarbetslöshet alltid kommer att finnas i form av personer som byter arbeten. Denna arbetslöshetsnivå kan bedömas ligga på omkring 2 procent. Utöver målet om full sysselsättning bör därför den ekonomiska politiken inriktas på att åstadkomma hög sysselsättningsgrad. Kvinnors sysselsättningsgrad är emellertid fortfarande klart lägre än männens varför det är av avgörande betydelse att föra en ekonomisk politik som ökar kvinnors möjligheter och ställning på arbetsmarknaden.

Vänsterpartiets politik syftar till att understödja målet om arbete åt alla och att skapa ett arbetsliv präglad av medbestämmande, goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och goda utvecklingsmöjligheter för löntagarna. Strukturer som diskriminerar och utestänger måste brytas, och könsrelaterade skillnader i lön, inkomst och arbetsvillkor måste upphävas. För att uppnå det krävs starka fackliga organisationer som tar till vara löntagarnas rättigheter i kollektivavtalen och en arbetsrätt som garanterar grundläggande skyddsregler och sjysta spelregler på arbetsmarknaden. För att fler ska välja att organisera sig i facket ska en avdragsrätt för medlemskap i en facklig organisation införas.

Arbetsrätten behöver stärkas på flera områden, bl.a. genom stärkt rätt till fasta jobb på heltid, bättre skydd för utstationerade arbetstagare och skärpta krav på dem som vill anställa arbetskraftsinvandrare. Det ska inte heller vara möjligt att säga upp anställda för att ersätta dem med inhyrda från bemanningsföretag.

Ett systematiskt förebyggande arbete är avgörande för att minska ohälsan i arbetslivet. För dem som redan drabbats behöver rehabiliteringen och anpassningen av arbetet och arbetsplatserna bli bättre. Vänsterpartiet vill införa sanktioner mot arbetsgivare som inte tar sitt ansvar i dessa frågor. Arbetsmiljöverkets tillsyns- och informationsarbete måste stärkas och utvecklas, liksom myndighetens utbildning av skyddsombud och de regionala skyddsombudens verksamhet.

En sammanhållen statlig arbetsförmedling med nationell överblick är en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad. Vänsterpartiet vill därför avveckla de s.k. kompletterande aktörerna och avsluta kontrakten med de privata jobbcoacherna. De miljarder som lagts ut på dessa coacher har inte gett någon utdelning alls i positiva resultat för de arbets sökande. Dessa medel ska föras över till Arbetsförmedlingens egen verksamhet som går att kontrollera och utvärdera. Vänsterpartiet vill slopa de rigida garanti-programmen och i stället satsa på aktiva insatser med högre kvalitet och utbildningsinnehåll som stärker möjligheterna till anställning.

För att minimera undanträngning och garantera att de anställda omfattas av försäkringar och rimliga villkor vill partiet ändra reglerna för nystartsjobben så att de i fortsättningen anvisas av Arbetsförmedlingen och så att anvisning bara får ske till företag som omfattas av kollektivavtal. Den som får tjänstledigt för att starta eget ska också kunna få stöd för start av näringsverksamhet under förutsättning att arbetsgivaren anställer en arbetslös som vikarie.

Många arbetslösa saknar i dag grundläggande utbildning. För att öka människors frihet och valmöjligheter på arbetsmarknaden vill Vänsterpartiet därför införa en rätt att läsa in gymnasieskolan. Fler platser ska också inrättas i arbetsmarknadsutbildningar, vid yrkeshögskolan och inom yrkesvux. En trepartsöverenskommelse bör slutas mellan staten och arbetsmarknadens parter om en kompetensutvecklingsförsäkring. Eftersom det i konjunkturnedgång är svårare för unga att ta sig in på arbetsmarknaden är det lämpligt att nu satsa på utbildning. Vänsterpartiet lägger därför fram förslag om ett tidsbegränsat utbildningspaket för unga för att förhindra att många ungdomar fastnar i långtidsarbetslöshet eller helt slås ut från arbetsmarknaden. I syfte att ge ungdomar en meningsfull sysselsättning under sommarlovet och en första kontakt med arbetslivet ska stimulansbidrag införas så att fler kommuner, landsting och ideella föreningar kan anordna sommarjobb för skolelever.

En frivillig arbetslöshetsförsäkring som ger inkomsttrygghet vid omställning är en viktig del i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Arbetslöshetsförsäkringen behöver reformeras i grunden. Det är dock nödvändigt att

snarast genomföra ett antal förändringar i syfte att återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomst- och omställningsförsäkring. Vänsterpartiet vill höja taket och golvet och indexera beloppen efter löneutvecklingen. Ersättningsnivån bör enligt partiet höjas till 80 procent för hela ersättningsperioden och för tid med aktivitetsstöd. Antalet karensdagar bör minskas med två per år för att på sikt tas bort helt. Vänsterpartiet vill också ta bort 75-dagarsbegränsningen vid deltidsarbetslöshet. Den s.k. arbetslöshetsavgiften bör avskaffas. De som uppfyller grundvillkoren i 9 § lagen om arbetslöshetsförsäkring och har varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen i tre månader ska få rätt till ersättning med grundbeloppet.

Med vad som ovan anförts ställer jag mig bakom det förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som läggs fram i motion Fi17 (V).